Jocs prohibits a Sant Just:
l'agafada del cafè d'en Català

Juli Ochoa
Centre d'Estudis Santjustencs

Una partida il·legal

Situem-nos a Sant Just a mitjan segle XIX. Era l'estiu i tot just havia acabat la Festa Major, que aquell any va caure tot just en en un cap de setmana. Després d'haver assistit a la solemne missa celebrada el dissabte i també al lluït ball que havia tingut lloc la tarda del diumenge, la major part dels santjustencs i altra gent de la rodalia ja havien tornat a les seves respectives cases per tal d'afrontar altre cop les normals jornades de treball.

Carrer Badó. El cafè d'en Català és l'edifici més alt de la dreta, amb teulada a dues aigües. Fotografia de Lucien Roisin Besnard (1884-1943).

No tots, però, havien fet el mateix. Des de feia ja bastant temps, entre determinats cercles que freqüentaven els cafès locals, el vell costum que sempre havia existit de jugar la partideta havia anat a més, i de vegades s'hi havia arribat a jugar bastant fort, com era el cas d'aquella nit, en que la partida prometia ser prou sonada.

Aquesta mena de partides, tot i que la seva existència era pràcticament coneguda per tothom, estava legalment prohibida, ja que en el Codi Penal de 1848 el joc apareixia tipificat com un delicte contra la societat, castigant-se amb severitat els propietaris de cases d'apostes i a tot aquell que actués fraudulentament, però adoptant, almenys en un primer temps, una posició més suavitzada amb els jugadors, que només eren castigats com a autors una falta. No obstant això, a la reforma operada l'any 1850 es va acabar decidint que ells també eren autors d'un delicte.

Irrupció de la força pública

La matinada del dilluns dia 8 d'agost de 1853, i com a conseqüència d'una denúncia, un grup comanat pel caporal Antoni Parés, pertanyent a la Ronda de Vigilància (una organització parapolicial creada a Barcelona l'any 1847, famosa per l'arbitrarietat i la violència dels seus procediments), va sorprendre a vint-i-cinc individus que es trobaven dins del cafè que regentava Josep Català i Florit, situat al carrer Badó, els quals estaven ocupats en aquell moment en el joc de daus anomenat de "Bones i Dolentes", antiga versió europea del joc modern americà conegut com a "Craps", popularitzat en nombroses pel·lícules que tots hem pogut veure.

Una partida de daus cap a finals del S. XIX.

Com fos que en aquella època el joc estava terminantment prohibit i fortament perseguit, tant els jugadors com el propietari del local van ser immediatament detinguts, instruint-se tot seguit les oportunes diligències, les quals foren presentades l'endemà mateix davant el governador civil de Barcelona, el malagueny Melchor Ordóñez y Viana-Cárdenas.

Retrat del governador civil Melchor Ordóñez (1811-1860), per Adolfo Fernández Casamayor.

Els enxampats

Els 25 jugadors detinguts eren: Baldiri Domènech (regidor quart de l'ajuntament santjustenc), Cristòfol Tort, Rafael Pagès, Josep Madurell i Pau Solanes de Sant Just, Joan Piera, Benet Piera, Ramon Piera i Baldó Piera de Les Corts, Carles Bofill, Bru Bosch, Cristòfol Estella i Josep Serrat d'Esplugues, Pere Anton Cardús, Joan Rivas, Josep Bargalló i Antoni Humet de Cornellà, Pere Llobera i Gabriel Umbert de Sants, Pau Batllori i Joan Rovira de l'Hospitalet, Miquel Franquet d'Hostafrancs, Josep Guiu de Sant Feliu, Francesc Radúa de Sant Joan Despí, i Pere Puig de Barcelona.

L'enrenou motivat per aquesta enxampada va ser molt fort. El mateix dia 8, tant a Sant Just com als demés pobles, la gent anava de bòlit cercant fiadors solvents per mor de pagar les fiances i impedir que els detinguts fossin duts a la presó de Sant Feliu.

Van sortir avaladors per quasi bé tots, però no per Cristòfol Tort, Gabriel Umbert, Pere Anton Cardús, Josep Bargalló, Joan Rovira i Pere Puig, els quals foren duts a Sant Feliu i tancats a la presó aquell mateix dia.

Les sancions

Instruïda la causa, el governador, Sr. Ordóñez, va imposar a cada un dels jugadors una multa de 200 rals de billó, i a Josep Català, el propietari del local , una altra de 20 duros, justament el doble que als altres, decretant al mateix temps que tant el billar com els mobles i demés efectes que havia al cafè fossin decomissats i subhastats, destinant la meitat del guany que s'obtingués a recompensar al denunciant, i que l'altra meitat fos destinada a incrementar els fons d'una casa de beneficència.

Davant la magnitud de les multes es van dirigir diversos suplicatoris al Governador demanant la reducció de les mateixes, aconseguint així que el 29 d'agost d'aquell any es rebaixessin a la meitat les multes de tots, excepte la de Josep Català, propietari del local on es jugava, qui va haver de pagar els 400 rals de la sanció i sofrir la confiscació dels atuells del seu cafè.

Seguint les instruccions del governador, l'alcalde, Francesc Obiols, va encarregar al pregoner Mateu Blay que anunciés la subhasta de tots els béns decomissats a Català.

L'encant va tenir lloc el 29 de setembre i els dies 1 i 2 d'octubre. Durant el mateix, en Josep Fatjó va oferir 160 rals pel billar i demés estris, però a la fi ho va acabar comprant tot en Pau Romagosa, qui va pagar 205 rals per tot el conjunt.

Poc a poc es van anar pagant les multes, i els empresonats van poder anar sortint de la presó. El darrer en fer-ho fou Gabriel Umbert, de Sants, a qui li van pagar la multa el 22 d'octubre de 1853.

Gairebé trenta anys més tard, però, el joc tornava a ser protagonista de l'actualitat local i, durant una reunió de l'equip de govern municipal, s'exposava que "en algún establecimiento café de esta población se jugaba a los prohibidos por la ley", i s'acordava fer-los tancar almenys a les deu de la nit, amb amenaça de multa de 15 pessetes!!! <

Interior de la presó de Sant Feliu. Fotografia: Arxiu Comarcal del Baix Llobregat).